

تربیت کل‌گرا

بر اساس مبانی حکمت متعالیه

طیبه ماهرزاده^(۱)

سوده یآوری^(۲)

چکیده

صدرالمآلهین در حکمت متعالیه و برخی از شارحان وی، به استخراج اصول تربیتی متناسب و در راستای کل‌گرایی پرداخته است.

کلیدواژگان: تربیت، کل‌گرایی، عقلانیت، حکمت متعالیه، صدرالمآلهین.

مقدمه

«تعلیم و تربیت» در همه عصرها و نسلها یکی از مهمترین امور در حیات عقلی انسانها بوده است؛ در هر زمان با توجه به ویژگیهای فکری، فلسفی و اجتماعی غالب، به نوعی خاص از این مفهوم پرداخته شده است. امروزه فرایند تعلیم و تربیت بشکل یک علم درآمده که از جهات مختلف مانند تعریف موضوع تربیت یعنی انسان، هدف تربیت، ارزشهای حاکم بر تربیت، محتوا و روشهای مجاز یا مورد توصیه و بسیاری موارد دیگر نیازمند فلسفه‌ی است که بعنوان بنیاد آن قرار گیرد. در حقیقت، فیلسوف تعلیم و تربیت، هسته‌ی سخت را برای محقق این رشته

«تربیت کل‌گرا» یکی از رهیافتهای تربیتی قرن بیستم در غرب است که با کاستیهای موجود در نظام تربیتی مدرن مقابله کرده است. با اندکی توجه میتوان شباهتهایی بین تعلیم و تربیت دینی و اسلامی با این روش تربیتی یافت؛ تا آنجا که میتوان گفت تربیت کل‌گرا شیوه رابح تربیت در نظام آموزش سنتی ما بوده است. این پژوهش به طرح برخی از اصول تربیتی در حکمت متعالیه میپردازد که ذیل مفهوم «کل‌گرایی» قرار میگیرند. برخی از اصول مطرح شده عبارتند از: لزوم جمع میان ماده و معنا، تربیت بدن به‌مراه روان و کل‌گرایی اخلاقی و معرفتی. همچنین در ذیل کل‌گرایی معرفتی به جایگاه ویژه عقل در معرفت‌شناسی پرداخته شده و اصول تربیتی متناسب با عقلانیت استخراج گردیده است که از جمله آنها محاسبه و لزوم آموزش تعقل به‌متربی است. در انتها برخی از روشهای اجرایی متناسب با اصول یاد شده، آمده است. این تحقیق از روش کیفی تحلیل محتوا و استنتاج فلسفی بهره برده است. به این ترتیب که با مراجعه به کتابهای

* تاریخ دریافت: ۹۹/۴/۳ تاریخ تأیید: ۹۹/۹/۱۵ نوع مقاله: پژوهشی

این مقاله مستخرج از رساله دکتری با عنوان «تبیین تربیت عقل‌محور کل‌گرا بر اساس مبانی حکمت متعالیه» است.

(۱). دانشیار گروه مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی دانشگاه الزهرا، تهران، ایران؛ mahrouzadeh@alzahra.ac.ir

(۲). دانشجوی دکتری فلسفه تعلیم و تربیت، دانشگاه الزهرا، تهران، ایران (نویسنده مسئول)؛ yavari879@yahoo.com